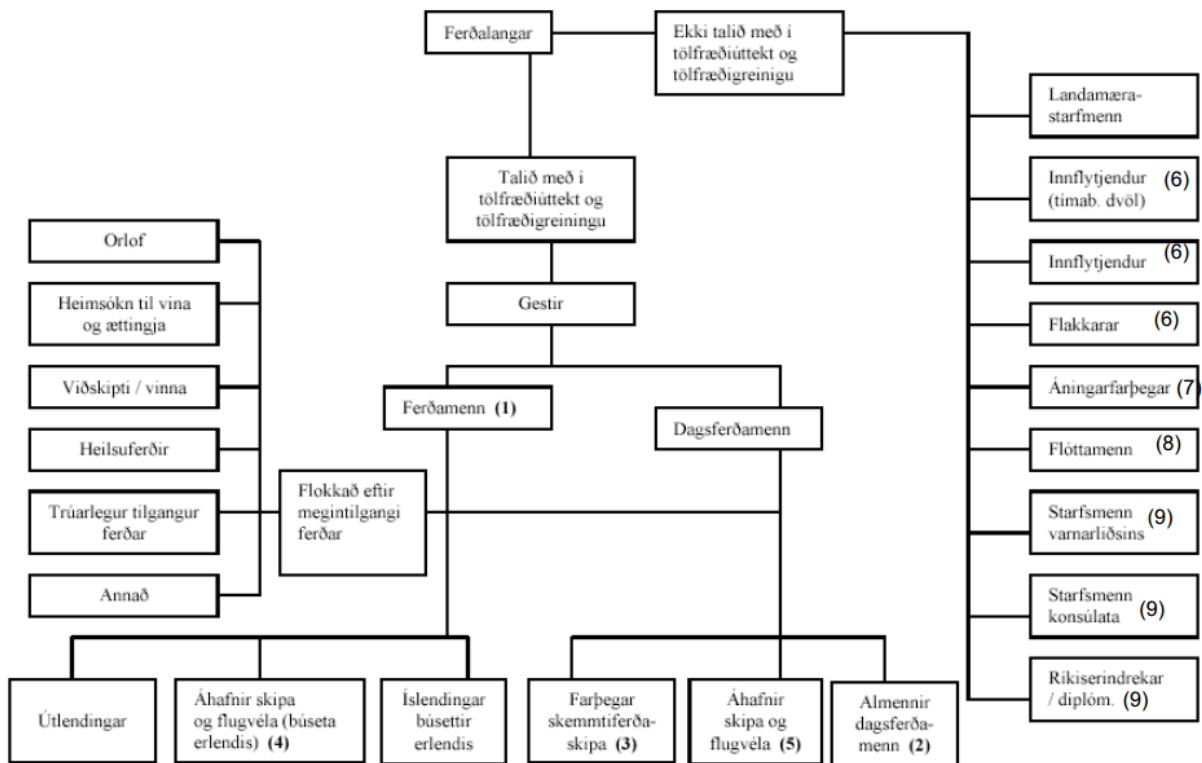


Hugtök og skilgreiningar

Meðfylgjandi texti er tekin úr ritinu [Stefnumótun í ferðaþjónustu](#) sem Samgönguráðuneytið gaf út í maí árið 1996.

Nauðsynlegt er að hér á landi séu skilgreiningar á hugtökum ferðaþjónustunnar þær sömu og í samkeppnislöndum okkar. Þetta er mikilvægt, sérstaklega með tilliti til þess að sömu mælikvarðar verði notaðir við að meta árangur og að samanburðarhæfi sé tryggð. Lagt er til að flokkun á ferðalögum í millilandaferðum verði í samræmi við lokatillögur EUROSTAT, en þá flokkun er verið að taka upp víða í Evrópu. Höfð var samvinna við Íslenska málstöð umþýðingar og skilgreiningar bæði á skýringarmyndinni og á orðalista.



Orðaskilgreiningar (númerin vísa til viðkomandi staðar á skýringamynd):

1. **Ferðamenn:** Gestir sem dvelja a.m.k. eina nótt í landinu, en skemur en eitt ár.
2. **Almennir dagsferðamenn:** Gestir sem koma og fara sama daginn. tilgangur ferðar er orlof, heimsóknir til vina og ættingja, viðskipti/vinna.
3. **Farþegar skemmtiferðaskipa:** Gestir sem koma til landsins með skemmtiferðaskipum (skv. skilgreiningu "The International Maritime Organization") og gista um borð í skpunum.
4. **Áhafnir skipa og flugvéla (búseta erlendis):** Áhafnir erlendra skipa og flugvéla sem gista a.m.k. eina nótt í landinu.
5. **Áhafnir erlendra skipa og flugvéla:** Áhafnir erlendra skipa og flugvéla sem hafa dagsviðdvöl í landinu.
6. **Innflytjendur (tímab. dvöl), innflytjendur, flakkarar:** Skv. skilgreiningu Sameinuðu þjóðanna (Recommendations of Statistics of International).
7. **Áningarfarþegar:** Ferðalangar sem yfirgefa ekki "transitsvæði" hafna og flugvalla.
8. **Flóttamenn:** Skv. skilgreiningu Sameinuðu þjóðanna "High Commissioner for Refugees".
9. **Starfsmenn varnarliðsins, starfsmenn konsúlata, ríkiserindrekar/diplóm.:** Á við um ferðalög frá heimalandi til vinnustaðar og til baka.

Ferðaþjónusta (Tourism Industry)

Atvinnugrein sem tekur til allra fyrirtækja og einstaklinga sem vinna störf tengd ferðalögum, s.s. ferðaheildsala, ferðasmásala, ferðaskipuleggjendur, fólksflutningafyrirtæki (að hluta), gististað, leiðsögumenn (sjá nánar mat þjóðhagsstofnunar á ársverkum í ferðaþjónustu).

(ATH: Skv. þessari skilgreiningu myndi starfsemi Flugleiða og annarra flug- og skipafélaga sem halda uppi samgöngum til og frá landinu, ekki að fullu teljast til ferðaþjónustu, heldur einnig til Travel industry).

Ferðamennska

(Tourism)

Athafnir einstaklinga sem ferðast til staða utan hversdagsumhverfis og dvelja þar í nánar skilgreindum tilgangi. Ferðin stendur skemur en í tólf mánuði samfleytt.

Hversdagsumhverfi

(Usual environment)

Heimili einstaklings (þar sem hann hefur fasta búsetu), vinnustaður, skólastofnun og aðrir staðir sem hann kemur reglulega á.

Ferðamennska innanlands

(Domestic tourism)

Ferðamennska fólks innan búsetulands.

Innferðamennska

(Inbound tourism)

Nær yfir ferðir íbúa annarra landa (til Íslands), einnig íslenskra ríkisborgara sem búsettir eru erlendis (sjá búsetuland) og koma til skemmri dvalar en 12 mánaða.

Utanferðamennska

(Outbound tourism)

Nær yfir ferðir íbúa (Íslands) til annarra landa, sem standa skemur en 12 mánuði.

Ferðalangur

(Traveler)

Einstaklingur á ferðalagi á milli landa eða á milli staða innan búsetulands, óháð tilgangi ferðalagsins. Greint er á milli innanlandsferðalanga og millilandaferðalanga.

Innanlandsferðalangur

Einstaklingur á ferðalagi á milli staða innan búsetulands, óháð tilgangi ferðalagsins.

Millilandaferðalangur

Einstaklingur á ferðalagi á milli tveggja eða fleiri landa, óháð tilgangi ferðalagsins.

Búsetuland

(Country of residence)

Land þar sem hlutaðeigandi hefur haldið til (búið) sl. 12 mánuði eða landið þar sem hann hefur búið í styttri tíma en hyggst halda þangað aftur innan 12 mánaða.

Gestur

(Visitor)

(Grunnhugtak/eining í tölfræði ferðaþjónustnna) Einstaklingur á ferðalagi utan hversdagsumhverfis í minna en 12 mánuði samfleytt. Aðaltilgangur ferðarinnar er annar en að stunda launað starf á staðnum sem ferðast er til.

Ferðamaður

(Tourist)

Gestur sem dvelur a.m.k. eina nótt á staðnum sem hann kemur á.

Dagsferðamaður

(Same-day visitor)

Gestur sem er ekki nætursakir á staðnum sem hann kemur á.

Innanlandsferðamaður

Einstaklingur á ferðalagi innan búsetulands en utan hversdagsumhverfis, í nánar skilgreindum tilgangi.

Ferð

(Trip)

Ferðalag sem tekur a.m.k. eina nótt og minna en eitt ár og nær út fyrir hversdagsumhverfi einstaklings.

Dagsferð

(Excursion, Day Excursion)

Ferðalag sem tekur í mesta lagi einn heilan dag og nær út fyrir hversdagsumhverfi einstaklings.

Skammferð

(Brief holiday)

Ferð sem tekur eina til þrjár nætur.

Langferð

(Long holiday)

Ferð sem tekur fjórar nætur eða meira.

Ferðamannastaður

(Tourist attraction)

Staður (annaðhvort náttúrulegur eða manngerður) sem laðar að sér ferðamenn.

Dvalartími

(Duration of stay)

Sá tími sem gestir dvelja á staðnum sem þeir heimsækja (án ferðadaga).

Lengd ferðar

(Duration of trip)

Sá tími sem ferðin tekur að ferðadögum meðtöldum.

Megintilgangur ferðar *(sjá skýringarmynd)*

(Main purpose of visit)

Hugtak sem notast við upplýsingaöflun um ferðamennsku. Megintilgangur ferðar er það atriði sem ákvarðar hvaða ferðalög (travel) teljast til ferðamennsku (tourism). Megintilgangur ferðar getur verið orlof, heimsókn til vina og ættingja, viðskipti, vinna, heilsurækt, trúarbragðaiðkun eða annað.

Gistinótt

(Bed night)

Gisting ferðamanns (svo framarlega sem greitt er fyrir gistinguna). Gisti tveir einstaklingar í sama herbergi teljast það tvær gistinætur.

Ferðaframleiðandi

(Tour Producer)

Sá sem skipuleggur stuttar eða langar ferðir og selur þær ferðaheildsala/ferðasmásala, oft sem einn hluta alferðar.

Ferðaheildsali

(Tour Operator)

Sá sem setur saman alferð og býður hana til sölu, hvort heldur beint eða með milligöngu ferðasmásala.

Ferðasmásali

(Travel Agency)

Sá sem býður til sölu alferð sem ferðaheildsali hefur sett saman.

Hópfarð

(Group Travel)

Ferð þar sem tiltekinn fjöldi einstaklinga ferðast saman í hóp.

Einstaklingsferð

(Individual Travel)

Ferð einstaklings, oftast á eigin vegum. Skipulagning ferðarinnar getur verið í höndum ferðamannsins sjálfs eða ferðaskrifstofu/ferðaskipuleggjanda/ferðaheildsala.

Erlendur gestur á eigin vegum

(Foreign individual traveller FIT)

Alferð

(Influsive Tour (IT))

Ferða sem sett er saman úr a.m.k. tveimur þjónustueiningum, t.d. flugi og gistingu.

Fastar ferðir

(Regular tours)

Ferðir sem eru skipulagðar af ferðaskrifstofu/ferðaskipuleggjanda/ferðaheildsala og hafa fyrirfram fastákveðnar brottfarir.

Sérferðir

(Special tour/Tailor made tours)

Ferðir sem eru skipulagðar fyrir ákveðinn hóp, oft "klæðskersaumaðar." Þær eru í flestum tilfellum aðeins farnar einu sinni, þ.e. þegar hópnum (eða forsvarsmönnum hans) hentar.

Hvataferð

(Incentive Tour)

Oftast sérstök starfsmannaferð meðalstórra fyrirtækja. Ferðin er allajafna endapunktur á löngu hvataferli, sem á að hvetja starfsmenn viðkomandi fyrirtækis til dáða (oft er söluaukning markmiðið) og þeir starfsmenn sem hafa staðið sig best fá ferð í verðlaun.

Sérsviðsferðir

(Special Interest Tour)

Ferðir sem hafa að megininntaki sérsvið/sérstök áhugamál, t.d. jarðfræði eða fuglaskoðun.

Háönn

(High Season)

Sá tími ársins þegar umsvif í ferðapjónustu er mest á tilteknu svæði.

Jaðartími

(Shoulder season)

Mánuðirnir á undan og eftir háannatímanum.

Lágönn

(Low season/Off season)

Sá tími ársins þegar umsvif í ferðapjónustu eru lágmarki.

Tengiferð

(Transfer)

Notað um flutning ferðamanna, oftast til og frá flugvelli.

Viðvalarfarþegi

(Stop over passenger/Lay over passenger)

Farþegi (flugfarþegi eða farþegi skemmtiferðaskips) sem hefur stutta, fyrirfram ákveðna viðdvöl á staðnum. Misjafnt er hvort viðdvölin er skv. ósk farþegans, eða hvort samgöngur krefjast viðdvalarinnar. Viðdvalarfarþegi er gestur, en ýmist dagsferðamaður eða ferðamaður. Farþegar skemmtiferðaskipa eru þó oftast dagsferðamenn, þar sem þeir gista jafnan um borð í skipunum.

Áningarfarþegi

(Transit passenger)

Farþegi sem hefur stutta viðdvöl á staðnum, án þess að fara í gegnum vegabréfsskoðun. Hann telst því ekki til gesta.

Ferðamannaverslun

(Travel shopping)

Innkaup ferðalanga sem hafa búsetu í öðru landi en því sem kaupin fara fram í.

Í allri vinnu nefndarinnar var gengið út frá þessum skilgreiningum. Til þess að fylgja þessu starfi nefndarinnar eftir hefur nú verið sett á stofn iðorðanefnd ferðapjónustunnar.